

Geografia. Wymagania edukacyjne. Klasa 7

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocena dobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
I. 1.	Położenie geograficzne Polski	- wskazuje położenie Polski na mapie - nazywa i wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne w Polsce	- określa położenie Polski na tle Europy - wskazuje na mapie kilkanaście krain geograficznych w Polsce	odczytuje współrzędne geograficzne dowolnych miejsc w Polsce	- nazywa i wskazuje na mapie wody wewnętrzne Polski - oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski	- ocenia korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski - porównuje rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy oraz ich konsekwencje
I. 2.	Czynniki kształtujące klimat Polski	- nazywa strefę oświetlenia Ziemi, w której leży Polska - podaje przykład czynników klimatu i ich wpływów - wyjaśnia wpływ wybranego czynnika na klimat	wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na klimat Polski	- wyjaśnia wpływ Morza Bałtyckiego i układu form terenu na klimat - podaje przyczyny występowania w Polsce klimatu przejściowego między morskim a kontynentalnym	- nazywa masy powietrza kształtujące pogodę i klimat w Polsce - określa wpływ ośrodków barycznych i mas powietrza na pogodę i klimat w Polsce	porównuje i ocenia rolę poszczególnych czynników w kształtowaniu klimatu Polski
I. 3.	Zróżnicowanie warunków klimatycznych w Polsce	- odróżnia klimat od pogody - na podstawie map odczytuje wartości temperatury i opadów w różnych regionach Polski	- na podstawie map porównuje warunki klimatyczne w różnych regionach Polski - podaje pełną nazwę strefy klimatycznej i typ klimatu panującego w Polsce - odczytuje wartości z klimatogramów	- podaje niektóre cechy klimatu Polski - wyjaśnia pojęcie okresu wegetacyjnego - wyjaśnia powstawanie opadów orograficznych i inwazyjnych - podaje nazwy sześciu termicznych pór roku	- na podstawie map opisuje zróżnicowanie przestrzenne temperatury, opadów i długości okresu wegetacyjnego w Polsce - wymienia i wyjaśnia cechy klimatu Polski - porównuje warunki klimatyczne różnych miejsc na podstawie klimatogramów	- wykazuje związek pomiędzy czynnikami klimatu i warunkami klimatycznymi a cechami klimatu Polski - prognozuje potencjalne skutki zmian klimatycznych w Polsce

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
I. 4.	Wpływ zmienności pogody na działalność człowieka	- wymienia składniki pogody - na podstawie własnych doświadczeń pisuje zagrożenia wynikające z zjawisk atmosferycznych	- wyjaśnia przyczynę zmienności i pogody w Polsce - opisuje właściwe zachowanie podczas występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych	- opisuje stany pogodowe wynikające z napływu różnych mas powietrza - omawia wpływ pogody na działanie rolnictwa, transportu i turystyki	- na podstawie danych udowadnia zmienność stanów pogodowych w różnych latach - wykazuje związek pomiędzy zmianami klimatu a występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w Polsce	uwzględnia różne punkty widzenia w ocenie wpływu danych warunków pogodowych na działalność człowieka
I. 5.	Góry w Polsce i w Europie	- wskazuje na mapie Karpaty i Sudety - wyjaśnia, czym jest orogeneza i jak orogeneza przyczyniła się do powstania gór w Polsce	- podaje nazwy orogenezy - wyjaśnia pojęcie erozji - wskazuje na mapie przynajmniej pięć łańcuchów górskich w Europie należących do Alp	- odróżnia zewnętrzną i wewnętrzną procesy rzeźbotwórcze - podaje przykłady zewnętrznych i wewnętrznych procesów rzeźbotwórczych	- wyjaśnia powstawanie gór fałdowych i rzeźbowych - podaje dowody na to, że orogeneza alpejska nie została jeszcze zakończona	- wskazuje różnicę pomiędzy górotworem Sudetów a górami - na podstawie mapy opisuje położenie Polski na tle jednostek tektonicznych Europy
I. 6.	Wpływ zlodowaceń na rzeźbę Polski i Europy	- wyjaśnia, jak powstaje lodowiec - wskazuje obszary występowania krajobrazu polodowcowego w Polsce - wymienia kilka cech krajobrazu młodoglacjalnego	- rozpoznaje na ilustracji i na mapie typowe jeziora rynnowe i morenowe - podaje cechy jezior morenowych i rynnowych - w przybliżeniu określa czas ostatniego zlodowacenia na ziemiach polskich	- opisuje przebieg procesów erozji i akumulacji lodowcowej - wyjaśnia proces powstawania form polodowcowych (moreny czołowej, sandru i pradoliny) oraz utworów polodowcowych (gliny i głązów narzutowych)	- wskazuje na mapie przebieg granicy ostatniego zlodowacenia - odróżnia krajobraz młodo i staroglacjalny - podaje przyczyny zaniku form polodowcowych na wyżynach	- wskazuje związek pomiędzy przebiegiem granicy zlodowaceń a obszarami występowania krajobrazów staro i młodoglacjalnych - wyjaśnia układ przestrzenny form polodowcowych: moren czołowych, sandru i pradolina

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
I. 7.	Surowce mineralne Polski	▶ podaje kilka przykładów surowców mineralnych występujących w Polsce ▶ podaje przykłady zastosowania wybranych surowców metalicznych, skalnych, chemicznych i energetycznych	▶ klasyfikuje surowce mineralne występujące w Polsce do czterech podstawowych grup: skalne, chemiczne, energetyczne i metaliczne	▶ wskazuje obszary występowania i eksploatacji wybranych surowców mineralnych w Polsce ▶ wyjaśnia różnicę między kopalinami a surowcami mineralnymi	▶ podaje przykłady surowców, których produkcja zapewnia Polsce samowystarczalność ▶ ocenia wpływ dostępności i wykorzystania wybranych surowców mineralnych na życie ludzi i gospodarkę	▶ opisuje powstawanie wybranych surowców mineralnych ▶ ocenia konsekwencje uzależnienia Polski od importu surowców energetycznych
Podsumowanie działu I						
II. 1.	Rzeki w Polsce i Europie	▶ wyjaśnia pojęcia: rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko ▶ wskazuje na mapie Wisłę i Odrę oraz podaje nazwy wybranych dopływów tych rzek	▶ charakteryzuje wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry ▶ uzasadnia konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy	▶ określa znaczenie gospodarcze Odry ▶ proponuje metody ochrony rzek i ich dorzeczy	▶ charakteryzuje reżim rzek w Polsce ▶ wyjaśnia, na czym polega regulacja rzek	▶ ocenia sposoby gospodarczego wykorzystania Wisły i Odry ▶ na mapie Polski wskazuje i nazywa kilkanaście rzek
II. 2.	Powódzie i ochrona przeciwpowodziowa	▶ wyjaśnia, czym jest powódź ▶ podaje przykłady przyczyn występowania powodzi ▶ wymienia kilka metod ochrony przeciwpowodziowej	▶ odróżnia powódź od wezbrania ▶ na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podaje konsekwencje wystąpienia powodzi	▶ uzasadnia stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej ▶ wykazuje związek pomiędzy deforestacją a zagrożeniem powodziowym ▶ określa wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi	▶ klasyfikuje i wyjaśnia przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi ▶ przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej ▶ określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych na występowanie i skutki powodzi	▶ dokonuje oceny zagrożeń powodziowych występujących na wybranym obszarze ▶ proponuje i uzasadnia dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
II. 3.	Morze Bałtyckie	- wskazuje Morze Bałtyckie na mapie - wymienia podstawowe cechy Morza Bałtyckiego - nazywa państwa leżące nad Bałtykiem	- podaje przykłady organizmów słodko i słonowodnych zamieszkujących Morze Bałtyckie - porównuje Morze Bałtyckie z innymi morzami	- wyjaśnia przyczyny niskiego zasolenia Morza Bałtyckiego - prezentuje przykłady wpływu działalności człowieka na Morze Bałtyckie	- opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia Morza Bałtyckiego - wskazuje na mapie i nazywa: Cieśniny Duńskie, Kattegat, Bałtyk Właściwy - ocenia różne metody ochrony Morza Bałtyckiego i jego zasobów	- nazywa i wskazuje na mapie Głębię Landsort - wyjaśnia genezę niskich i wysokich wybrzeży Bałtyku - opisuje genezę Bałtyku, w tym epizody, kiedy Bałtyk był jeziorem
II. 4.	Gleby w Polsce	- wymienia czynniki glebotwórcze - podaje przykłady typów genetycznych gleb występujących w Polsce	- opisuje etapy powstawania gleby - wyjaśnia rolę wody i organizmów w powstawaniu gleby - wskazuje typy genetyczne gleb, które są najbardziej rozpowszechnione w Polsce	- wyjaśnia wpływ rodzaju skały macierzystej na typ gleby (czarnoziemy, gleby brunatne, gleby bielcowe, rędziny) - wykazuje związek pomiędzy stosunkami wodnymi a typem gleby (mady)	- wskazuje na mapie (wybrane) obszary występowania gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad - ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb	- rozpoznaje typ gleby na podstawie profilu glebowego (dotyczy gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad) - nazywa główne poziomy na profilu glebowym
II. 5.	Lasy w Polsce	- opisuje własnymi słowami różne funkcje lasu - podaje przykłady gospodarczego wykorzystania lasu - podaje przykłady społecznych i ekologicznych funkcji lasu	rozdziela rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie)	wyjaśnia rolę lasu w zachowaniu bioróżnorodności i regulowaniu stosunków wodnych	- opisuje skład gatunkowy lasów w Polsce - podaje przyczyny degradacji lasów	- proponuje sposoby zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi - charakteryzuje zbiorowiska leśne (typy lasu), takie jak: grąd, bór, ols, łęg

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
II. 6.	Dziedzictwo przyrodnicze Polski i jego ochrona	wskazuje na mapie wybrane parki narodowe w Polsce	- wskazuje na mapie większość parków narodowych w Polsce - opisuje walory przyrodnicze wybranych parków narodowych	- w oparciu o przykłady opisuje różnorodność parków narodowych w Polsce - podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu	podaje przykłady obiektów przyrodniczych w Polsce, które są wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO	- wskazuje na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce - klasyfikuje parki narodowe zgodnie z przyjętymi kryteriami
Podsumowanie działu II						
III. 1.	Podział administracyjny i sąsiedzi Polski	- wskazuje na mapie i nazywa województwo, w którym mieszka - nazywa i wskazuje na mapie kraje sąsiadujące z Polską	- wskazuje na mapie i nazywa kilka województw wraz z ich stolicami - wskazuje na mapie przebieg granic Polski z poszczególnymi sąsiadami	- wyjaśnia, na czym polega trójstopniowy podział administracyjny - wskazuje na mapie i nazywa większość województw wraz z ich stolicami	- podaje nazwy wszystkich województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie - porównuje zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach	wyjaśnia przesłanki stojące za przyjętym w Polsce podziałem administracyjnym
III. 2.	Rozmieszczenie ludności w Polsce	- podaje przykłady czynników rozmieszczenia ludności w Polsce - wyjaśnia, czym jest gęstość zaludnienia - na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności w Polsce	- rozdziela czynniki przyrodnicze i pozaprirodnicze rozmieszczenia ludności w Polsce - wskazuje regiony o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia	- określa wpływ wysokości nad poziomem morza, układu sieci rzecznej, występowania surowców mineralnych, rozwoju miast i przemysłu na rozmieszczenie ludności w Polsce - podaje wartość średniej gęstości zaludnienia w Polsce	- szczegółowo wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce - porównuje średnią gęstość zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich - na podstawie mapy porównuje rozmieszczenie ludności w Polsce i wybranym kraju europejskim	- ocenia znaczenie poszczególnych czynników rozmieszczenia ludności w różnych regionach Polski - porównuje trendy zmian gęstości zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
III. 3.	Zmiany liczby ludności	▶ wyjaśnia znaczenie pojęć: przyrost naturalny, saldo migracji i przyrost rzeczywisty ▶ podaje przykłady czynników wpływających na wielkość współczynnika a urodzeń i zgonów	▶ określa przyczyny spadającej dzietności w Polsce i Europie ▶ na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce	▶ charakteryzuje zmiany liczby ludności w Polsce ▶ oblicza przyrost naturalny Polski i wybranej jednostki administracyjnej	▶ wyjaśnia zależność pomiędzy starzeniem się ludności a wzrostem współczynnika zgonów ▶ opisuje skutki starzenia się ludności Polski	▶ prognozuje przyszłe zmiany liczby ludności w Polsce, biorąc pod uwagę czynniki społeczne, demograficzne, gospodarcze i polityczne ▶ opisuje zmiany salda migracji w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach
III. 4.	Struktura płci i wieku ludności	▶ odczytuje wartości z piramidy demograficznej ▶ na podstawie danych opisuje zmiany współczynnika urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach	▶ opisuje kształt z piramidy demograficznej ▶ na podstawie piramidy demograficznej opisuje strukturę ludności w Polsce	▶ interpretuje kształt piramidy demograficznej ▶ wyjaśnia, czym są wyż i niż demograficzny ▶ wyjaśnia różnice w strukturze demograficznej ludności Polski w różnych grupach wiekowych	▶ porównuje struktury wieku różnych państw na podstawie piramid demograficznych ▶ podaje przyczyny występowania w Polsce kolejnych wyżów i niżów demograficznych	▶ identyfikuje związki pomiędzy przeszłymi trendami demograficznymi a kształtem piramidy demograficznej ▶ ocenia wyzwania demograficzne stojące przed Polską i Europą, będące skutkiem starzenia się ludności
III. 5.	Przyczyny i skutki migracji zagranicznych	▶ wyjaśnia, czym jest migracja ▶ podaje przyczyny migracji zagranicznych ▶ odczytuje z mapy nazwy krajów zamieszkałych przez skupiska polskiej diaspory	▶ podaje przykłady migracji wewnętrznych i zagranicznych ▶ odróżnia imigrację od emigracji	▶ podaje przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji ▶ na podstawie danych opisuje wielkość współczesnych migracji z i do Polski	▶ opisuje rozmieszczenie polskiej diaspory na świecie ▶ podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków migracji w Polsce i Europie ▶ podaje rzeczowe argumenty w dyskusji na temat skutków migracji	▶ ocenia pozytywne i negatywne skutki emigracji z Polski i powstania polskiej diaspory na świecie ▶ przyjmuje różne punkty widzenia w ocenie skutków migracji do Polski i emigracji z Polski

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
III. 6.	Kulturowe zróżnicowanie mieszkańców	- wymienia cechy struktury narodowościowej ludności w Polsce - podaje przykłady mniejszości narodowych mieszkających w Polsce - opisuje strukturę wyznaniową ludności Polski	dokonuje krótkiej charakterystyki wybranych religii wyznawanych w Polsce	- wyjaśnia różnicę pomiędzy narodowością i obywatelstwem - opisuje zmiany w strukturze narodowościowej Polski po II wojnie światowej	podaje przykłady mniejszości etnicznych mieszkających w Polsce	- prezentuje aktualnie zachodzące zmiany struktury narodowościowej i wyznaniowej ludności Polski - wyjaśnia różnicę pomiędzy mniejszością narodową i etniczną
Podsumowanie działu III						
IV. 1.	Struktura zatrudnienia ludności	- podaje nazwy trzech głównych sektorów gospodarki - na podstawie danych porównuje strukturę wykształcenia Polski i innych krajów	- układa sektory gospodarki Polski w porządku rosnącym pod względem wielkości zatrudnienia - wykazuje się świadomością związku występującego pomiędzy poziomem wykształcenia a możliwością znalezienia pracy	- omawia strukturę zatrudnienia ludności w poszczególnych sektorach gospodarki w Polsce - wyjaśnia przyczyny zmian struktury wykształcenia ludności w Polsce - wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce	- podaje wartości liczbowe opisujące strukturę zatrudnienia ludności w Polsce - na podstawie własnej wiedzy porównuje strukturę zatrudnienia ludności Polski i innych krajów	- ocenia potencjał rozwojowy Polski przez pryzmat zmian w strukturze wykształcenia ludności - prognozuje przyszłe zmiany struktury wykształcenia i zatrudnienia ludności w Polsce i Europie

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
IV. 2.	Wpływ zmian politycznych i gospodarczych na strukturę zatrudnienia	▶ wyjaśnia, czym jest bezrobocie	▶ na podstawie źródeł opisuje przemiany rynku pracy na przykładzie wybranych miast w Polsce	▶ wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w wybranych miastach zachodzące po transformacji gospodarczej ▶ określa warunki uznania danej osoby za bezrobotną	▶ wyjaśnia przyczyny i skutki wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce ▶ na podstawie materiałów określa wpływ pandemii Covid 19 na rynek pracy w Polsce i Europie	▶ uwzględniając przemiany demograficzne zachodzące w Polsce, prognozuje przyszłe zmiany w poziomie bezrobocia
IV. 3.	Urbanizacja w Polsce i Europie	▶ wyjaśnia własnymi słowami, czym jest urbanizacja ▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce ▶ na podstawie wykresu porównuje liczbę mieszkańców największych miast w Polsce	▶ podaje przykładowe aspekty urbanizacji ▶ na podstawie wykresu porównuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie miast w Polsce	▶ rozróżnia poszczególne aspekty urbanizacji: formalny, demograficzny, społeczny, przestrzenny, ekonomiczny	▶ wykazuje związki pomiędzy różnymi aspektami urbanizacji ▶ rozróżnia aglomerację monocentryczną i konurbację ▶ podaje nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku urbanizacji	▶ na podstawie własnej wiedzy porównuje zmiany i poziom wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach ▶ podaje warunki, jakie musi spełniać wieś w Polsce, aby wystąpić o nadanie statusu miasta
IV. 4.	Czynniki rozwoju miast w Polsce	▶ podaje przykłady cech miast decydujących o ich rozwoju ▶ podaje przykłady funkcji pełnionych przez jednostki osadnicze	▶ przyporządkowuje główne czynniki rozwoju do największych miast w Polsce	▶ wyjaśnia wpływ niektórych funkcji miast w Polsce na ich rozwój	▶ na wybranych przykładach omawia czynniki rozwoju miast w Polsce ▶ porównuje czynniki decydujące o rozwoju różnych miast	▶ na przykładach określa zmiany funkcji miast w Polsce ▶ określa współczesne kierunki rozwoju miast w Polsce

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
IV. 5.	Zmiany w strefach podmiejskich – suburbanizacja	▶ podaje cechy środowiska geograficznego i opisuje warunki życia w centrum dużego miasta i w strefie podmiejskiej ▶ wymienia kilka przyczyn przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej	▶ na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazuje zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej ▶ wymienia przykłady nowych kierunków działalności gospodarczej i zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej	▶ na podstawie materiałów opisuje i wyjaśnia kierunki migracji między peryferiami regionu, strefą podmiejską i miastem ▶ wyjaśnia przyczyny przenoszenia niektórych działalności gospodarczych do strefy podmiejskiej	▶ identyfikuje i wyjaśnia zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu oraz stylu zabudowy na wybranych przykładach stref podmiejskich ▶ opisuje i wyjaśnia zmiany demograficzne zachodzące w strefach podmiejskich ▶ podaje własną definicję pojęcia suburbanizacja	▶ dokonuje krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast ▶ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich
IV. 6.	Wpływ migracji na strukturę demograficzną	▶ wyjaśnia pojęcie migracji ze wsi do miast ▶ podaje przykładowe przyczyny przenoszenia się mieszkańców wsi do miast ▶ odczytuje dane z piramidy demograficznej ▶ wyjaśnia pojęcie salda migracji w odniesieniu do wybranej wsi	▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie salda migracji w gminach lub powiatach w Polsce ▶ na podstawie piramidy demograficznej charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej	▶ podaje przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast ▶ wyjaśnia przyczyny zwiększonego odsetka mężczyzn w strukturze ludności niektórych wsi	▶ udowadnia wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na przykładach wybranych gmin ▶ wyjaśnia wpływ restrukturyzacji PGR-ów na zmiany gospodarcze i demograficzne wybranych wsi	▶ porównuje przyczyny i skutki migracji ze wsi do miast oraz migracji z miast do stref podmiejskich ▶ proponuje sposób zapobiegania negatywnym skutkom wyludniania się wsi
Podsumowanie działu IV						

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
V. 1.	Czynniki rozwoju rolnictwa	▶ podaje przykłady przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa ▶ na podstawie wykresu opisuje strukturę gleb w Polsce ze względu na ich przydatność dla rolnictwa ▶ wskazuje elementy klimatu i ukształtowania powierzchni Polski sprzyjające rozwojowi rolnictwa	▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie obszarów o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce ▶ na podstawie danych lub wykresu porównuje wielkość gospodarstw rolnych w Polsce i w innych krajach ▶ wymienia przykłady działań mających na celu poprawę wydajności rolnictwa w Polsce	▶ wyjaśnia wpływ wielkości gospodarstwa na możliwości zwiększenia wydajności produkcji rolnej ▶ ocenia warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce	▶ ocenia warunki pozaprzyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce ▶ porównuje zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w Polsce i w innych krajach ▶ wyjaśnia wpływ wieku i wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej w Polsce	▶ dokonuje całościowej oceny warunków dla rozwoju rolnictwa w poszczególnych regionach Polski ▶ podaje nazwy regionów w Polsce o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa
V. 2.	Uprawa roślin i chów zwierząt w Polsce	▶ podaje przykłady roślin uprawianych w Polsce ▶ podaje przykłady zwierząt, których chów prowadzi się w Polsce ▶ podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na kierunki produkcji rolnej	▶ na podstawie diagramu opisuje strukturę zasiewów w Polsce ▶ podaje przykłady wykorzystania głównych produktów rolnych wytwarzanych w Polsce	▶ na podstawie map opisuje rozmieszczenie poszczególnych upraw, chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce ▶ rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce	▶ wykazuje związek między zróżnicowaniem warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w różnych regionach Polski a specjalizacją poszczególnych regionów w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej	▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce ▶ określa wymagania środowiskowe roślin uprawianych w Polsce

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
V. 3.	Warunki rozwoju gospodarki energetycznej	▶ podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych surowców energetycznych wykorzystywanych w Polsce ▶ wymienia wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych	▶ na podstawie materiałów podaje przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki ▶ dokonuje podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze	▶ na wybranych przykładach uzasadnia rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce ▶ wyjaśnia związek pomiędzy warunkami pozaprzyrodniczymi a kierunkami rozwoju energetyki	▶ określa warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych w województwie łódzkim i pomorskim ▶ wyjaśnia, na czym polega transformacja energetyczna, którą przechodzi Polska i inne kraje europejskie	▶ samodzielnie wyszukuje informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie ▶ dokonuje oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych rozwoju energetyki w swoim regionie
V. 4.	Przemiany przemysłu w Polsce	▶ wymienia przykłady produktów przemysłowych wytwarzanych w Polsce ▶ wyjaśnia, czym jest przemysł ▶ na podstawie danych lub wykresu opisuje zmiany wielkości produkcji wybranych towarów w Polsce	▶ dokonuje podziału przemysłu na wydobywczy i przetwórczy ▶ podaje przykłady zmian, jakie zaszły w polskim przemyśle w ostatnich 30 latach	▶ na podstawie materiałów dokonuje ogólnej charakterystyki sektora przemysłowego w Polsce przed rokiem 1989 oraz obecnie ▶ określa udział przemysłu w wytwarzaniu PKB w Polsce	▶ wyjaśnia, na czym polega prywatyzacja i zmiana struktury przemysłu w Polsce ▶ dyskutuje na temat skutków przemian przemysłu w Polsce, podając rzeczowe argumenty	▶ wyjaśnia związek pomiędzy poziomem rozwoju przemysłu a ogólnym poziomem rozwoju gospodarczego Polski ▶ prognozuje przyszłe kierunki przemian przemysłu w Polsce
V. 5.	Przemysł zaawansowanych technologii	▶ wyjaśnia pojęcie przemysłu zaawansowanych technologii ▶ podaje przykłady produktów przemysłu zaawansowanych technologii, które są wykorzystywane w codziennym życiu	▶ podaje wybrane cechy przemysłu zaawansowanych technologii ▶ określa pozycję, jaką produkty przemysłu zaawansowanych technologii zajmują w Polskim eksporcie	▶ ocenia poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich ▶ na podstawie danych porównuje poziom robotyzacji produkcji przemysłowej w Polsce i w innych krajach	▶ wyjaśnia pojęcie klastra przemysłu wysokich technologii ▶ na wybranych przykładach opisuje zmiany produkcji towarów zaawansowanych technologii w Polsce	▶ dokonuje pełnej charakterystyki przemysłu wysokich technologii ▶ podaje przykłady dziedzin naukowych powiązanych z przemysłem zaawansowanych technologii
Podsumowanie działu V						

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
VI. 1.	Rola usług w gospodarce Polski	▶ podaje przykłady firm i zawodów należących do sektora usługowego ▶ wyjaśnia rolę usług w swoim codziennym życiu	▶ podaje przykłady usług materialnych i niematerialnych ▶ wyjaśnia wpływ usług na działanie przedsiębiorstw	▶ podaje przykłady wpływu usług na funkcjonowanie rolnictwa i przemysłu ▶ ocenia własne szanse na podjęcie pracy w przyszłości w sektorze usługowym	▶ określa udział usług w wytwarzaniu PKB Polski ▶ wyjaśnia wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców	▶ podaje przykłady usług należących do czwartego sektora gospodarki ▶ ocenia rolę usług należących do czwartego sektora gospodarki dla rozwoju gospodarczego Polski
VI. 3.	Wpływ sieci transportowej na lokalizację przedsiębiorstw	▶ podaje przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych	▶ wyjaśnia, czym jest centrum logistyczne ▶ na podstawie map określa zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych ▶ wymienia przykłady produktów wytwarzanych w rafinerii ropy naftowej	▶ wyjaśnia korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych ▶ na wybranym przykładzie określa znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych	▶ wyjaśnia na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych	▶ na podstawie dostępnych materiałów dokonuje oceny dowolnego obszaru w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną
VI. 5.	Walory turystyczne Polski	▶ podaje kilka przykładów przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Polski ▶ rozpoznaje na fotografiach wybrane walory (atrakcje) turystyczne Polski	▶ wyjaśnia, czym jest walor turystyczny ▶ podaje przykłady walorów turystycznych Polski, które sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej	▶ ocenia atrakcyjność walorów turystycznych Polski ▶ korzysta z różnorodnych źródeł w celu pogłębienia wiedzy na temat wybranych walorów turystycznych	▶ proponuje trasę wycieczki tematycznej ukazującej określony typ walorów turystycznych w Polsce ▶ prezentuje wybrane walory turystyczne Polski, zwracając uwagę na konieczność ich ochrony	▶ wymienia ponad dziesięć obiektów położonych w Polsce, które wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO ▶ charakteryzuje wybrane obiekty umieszczone na liście UNESCO

Nr	Temat	Wymagania				
		ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
		Uczeń				
VI. 6.	Turystyka nad Bałtykiem i w Małopolsce	▶ podaje przykłady walorów turystycznych Pobrzeży Bałtyku i Małopolski ▶ opisuje własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce ▶ na podstawie diagramów opisuje zmiany liczby turystów nad Bałtykiem	▶ wyjaśnia, dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów do Małopolski i na Pobrzeża Bałtyku ▶ na podstawie materiałów udowadnia, że Kraków jest turystyczną stolicą Polski	▶ na podstawie mapy tematycznej opisuje zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach ▶ porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów w Małopolsce	▶ dokonuje wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeży Bałtyku ▶ określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeży Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	▶ odszukuje informacje dotyczące walorów turystycznych oraz ruchu turystycznego wybranego regionu Polski ▶ projektuje zarys strategii rozwoju turystyki w tym regionie
Podsumowanie działu VI						
VII. 1.	Własny region – środowisko przyrodnicze	▶ wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski ▶ na podstawie mapy opisuje położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka	▶ charakteryzuje wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie materiałów, w tym map tematycznych	▶ charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy ▶ przedstawia w dowolnej formie przyrodnicze walory regionu	▶ wyjaśnia zasady wyznaczania regionów geograficznych ▶ rozpoznaje skały występujące w własnym regionie	▶ wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu
VII. 2.	Własny region – mieszkańcy i walory kulturowe	▶ odróżnia walory kulturowe od walorów przyrodniczych regionu	▶ podaje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)	▶ przedstawia w dowolnej formie kulturowe walory regionu	▶ określa, gdzie w regionie znajdują się siedziby jego władz	▶ opisuje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)

